

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Doctrinale

Alexander <de Villa Dei>

[Straßburg], 19. Juli 1490

Prefatio

[urn:nbn:de:bsz:31-290421](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-290421)

Prefatio

.i. representare .i. scholarib⁹

Scribere clericulis

.i. intēdo talē librum .i. paruulis
paro doctrinale nouellis

Sētētia h⁹ text⁹ p⁹hemialis est. Ego m⁹gr
Alexander paro scribe nouellis clericulis
doctrinale. i. lib⁹ de cōi doctria artis gram
maticae. ¶ Arguit. Alexander nō scribit
nouellis clericulis. s̄ iste text⁹ ē falsus. An

Arguitur

recedēs pbat. qz pueris p⁹pnēda sunt illa q̄ p⁹mo p⁹nt itelligere. s̄ doctri
nā in hoc libro traditā nō p⁹nt iuuenes cape. pbat qz dicit infra. Si pue
ri p⁹mo nequeāt artēdere plene. ¶ Solutio. lz pfecte dicta in h⁹ libro ca
pere nō valent. tū successiue z impfecte p⁹nt ea addiscere a magistris
.i. multa p⁹et .i. magistroz .i. cōiungā .i. documta .i. ppzioz

Pluraqz doctorū sociabo scripta meorum

Sētētia est qz ego sociabo .i. colligā. z ad inuicē p⁹iūgā: pla sc̄pta meo
rū m⁹grōz. ¶ Querit⁹ qui sunt illi doctores. Solutio. P⁹iscian⁹. Do
natus. Petrus helic. z Seruius. Quos ideo allegat vt reddat lib⁹ suū
autenticū cū arrogantiē sue dedinatōne.

Queritur

.i. nunc .i. studeāt .i. puuli .i. p⁹ mēdacij .i. illi⁹ poete

Itaqz legent pueri p nugis maximiani

scripta .i. m⁹grī p⁹odalib⁹ .i. nō valēbāt .i. ostēdere .i. dilectis

Que veteres socijs nolebant pādere charis

Itaqz legent. ¶ Dicit qz pueri legent mō illa sc̄pta p nugis. id ē
loco nugaz maximiani. q̄ etiā sc̄pta veteres nolebant maifestare charis
suis socijs. queles ego p omnibus scribere intēdo. ¶ Queritur que
fuerunt ille nuge maximiani. Solutio. Maximianus fuit poeta z fabu
larz cōpilator q̄ fingunt et ex nugis pcedunt. sicut dicit Aristo. p̄ metha
p⁹bilice. Multa mentiuntur poete. quas ita secrete tenebat vt nulli ma
nifestaret. et que sunt infra padebit. ¶ Item Alexander in hoc versu
p⁹hemiali quattuor causas huius lib⁹ inuit que patent in bis metris.
Scribere formalem dat causam materialem. Doctrinale tibi . paro de
notat efficientē. Causam clericulis dat finalemz nouellis.

Queritur

¶ Item scribere habet quinqz significata. Primo modo significat dispo
nere. teu. ordinieren od schicken. Quid in Erodo legim⁹? Boyfen dixisse
Domine dimitte populo huic noxam hanc. id est. peccatū illud. aut dele
me de libro iuuentū in quo me scripisti. id est. disposuisti vel ordinasti

Scribere.

Prefatio

Secundo significat aliqd in memoria servare. **U**n cōiter dī. sc̄psi hoc in corde meo. i. ad firmā posui memoriā. Et sic accipit ibi. **S**cribe beati mortui q̄ in dño moriūt. **T**ertio significat lras ptrahere i papiro. vñ cōiter dī. **S**cribe q̄ nescit nullū putat esse labozē. **T**res digiti scribūt totū corpusq̄ labozat. **Q**uarto s̄gt i ferre. vñ **J**ob. **S**cribis p̄ me amari tudines tē. i. inferis. **Q**uinto s̄gt aliqd i scriptis manifestare vel repñtare. Et sic accipit h̄ r in cōi sermone cū dicim⁹. **S**cribatis intentōem vstraz. **I**ste q̄n q̄ significatōes patēt in bis versib⁹. **D**isponit. meminit. trahit. infert. ac repñtat. **S**cribe tot sensus significare solet. vel sic. **S**cribo rep̄

Clericus?

Quid ē clericus

ricus

seyat. meminit. trahit. ordinat. infert. **I**te cleric⁹ est diminutiū a noie cleric⁹. **U**n cleric⁹ est hō lras. caractere dī insignit⁹. ad diuinū officiū specialiter deputat⁹. **E**t s̄ cleric⁹ dī a clerōs grece qd̄ ē sors latic. **U**n cleric⁹ a clerōs qd̄ sors notat aut notat lras. qz sūt clerici d̄ sorte dī. et s̄ oia vicia mūdi specialiter ip̄is sunt. phibita. vt p̄z tertio decretaliū. vbi agit de vita et honestate clericoz. **U**el dī cleric⁹ a clerōs gla et er. lis. qz clerici debēt esse gl̄iosi in lite p̄ vicia. **I**te paro as. are. est equiuocū.

Parare

Un versus. **I**ntēdo v̄ro purgo de cortico signat. **P**ropositum merces atria poma paro. **E**t differt pareo pario et paro. vñ. **P**arco p̄cept̄ pario prolē paro mensaz.

Doctrinale.

Doctrinale nō substantiū neutri generis. ē lter dās doctrinā. et format a doctrina. vñ. **E**st a doctrina tibi doctrinale vocatū. **N**ā sua doctrina reddit quēcūq̄ bt̄m. **I**tem **D**o doctrinale sup omne petas documētū. **N**am fundamentū videt ille gr̄maticale. **I**tem doctrinabile dī illud qd̄ capit doctrinā. et sic differt doctrinale et doctrina

Doctrina

bile

bile. vñ. **Q**d dat doctrinas est doctrinale vocatū. **D**octrinā capic̄s vult doctrinabile dici. **N**ouell⁹ est diminutiū ab hoc noie nou⁹. nō s̄m rem s̄ s̄m v̄cē t̄m. qz nō diminuit s̄ augmētat significatōz sui p̄mitiū. qz nouus dī ille q̄ n̄bil scit. s̄ nouell⁹ est ille q̄ aliquit̄r imbut⁹ est in puerilibus

Nouus

Un versus. **N**il nou⁹ agnoscit. aliquit̄r scitq̄ nouell⁹. **S**ciendum q̄ nouus est equicū. sic et nouell⁹. **U**n. **E**st nou⁹ ignotus. ignar⁹ pulcer amēnus. **S**ignificatq̄ recēs rudis notat ista nouell⁹. **I**bi patet q̄ nouellus est equiuocū sicut nouus. **D**octor dī ille q̄ docet aliū. **E**t ponit quidā

Doctoz.

Magister.

differentiā inf̄ doctozē et mgr̄m. vñ. **U**n⁹ est doctoz s̄ multozq̄ mgr̄. **A** docto p̄mū dic a maiore scdm. **S**z hec differētia nō in hoc loco nec in cōi vsu fua. qz quilibet docēs aliū p̄t dici doctoz. vñ. **E**t doceat doctoz

Scriptum

Scriptoz

Scriba.

quilibet esse p̄t. **S**criptū ti. substantiua in neutro genere. et venit a scribo bis ere. **A** q̄ etiā venit scriptoz et scriba q̄ inf̄ se differt. **U**n scriba dī q̄ bz describe et interpretari legē et speciali dignitate. vñ in euāgelio. **S**up ca t̄xdrā moȳsi sedebāt scribe et p̄barisei. **S**z scriptoz dī in cōi q̄cūq̄ scribēs

Barian?

Un⁹. **D**e notat officiū scriptoz. s̄ scriba mgr̄m. **Q**uerit h̄ q̄c̄ alerā der pl⁹ **reḡidit** magis rep̄dit maximianū q̄ alios poetas. cū multi alij poete fuerunt **q̄aly poete** suo tpe de mēdacys tractātes. **R**espondēt q̄ hoc fecit triplici de causa.

Præfatio

Prima qz ipse maritimus excellētissime tractauit de nugis. nā dicebat
qias hūanas post obitū intrare alia corpa. 7 hoc fm opa viuētis. Nam
animā ferocis hoīs dicebat intrare leonē. Fallacis in vulpē. Astuti i ser-
pente. 7 sic de alijs. Secda causa. qz falsa dicta h? poete fuerit licet sitata
apud hoies qz reputabant tāq? vera. qz fallum inolitū seruat tāq? verū.
sicut indurati in peccato. peccatū nō reputāt peccatū. Tertia causa. quia
iste maritimus in senectute tractauit de actu uenerio. 7 hoc maxie dete-
standum est in sene. Iuxta illud. Sūt odiosa tria testante philosophia.
Sordida uita senis. os mendax. fastus egen? **Jamqz.** potest esse uia
pars orationis composite figure. sed hic capis vt sunt? duc ptes orōnis. **Jam**
Item iam extēdit se ad tria tpa. Qm? Jam pns. iam pteritū. dic iamqz
futurū. **Legō** is. ere. est equocū. vñ? Fur aux. uirgo flores mare nau-
taqz libros **Legō** is. ere. est equocū. vñ? Fur aux. uirgo flores mare nau-
taqz libros **Legō** is. ere. est equocū. vñ? Fur aux. uirgo flores mare nau-
cū. vñ? Qui mittit legat. moziēs dando sua legat. **Puer** est equocū
ad tria. Primo mō significat idem qz iuuenis a septimo āno vsqz ad de-
cimū quartū. Secdo mō idem est qz insipiēs. 7 sic dicim? ve terre cui? pū-
ceps puer est. Tertio mō capis. p paruo cliente. id est. famulo. 7 ita cen-
turio dixit. Puer me? male torquet. id est. famul? meus valde infirmat
An? **Johēs** de garlandia. Inspiēs iuuenisqz puer notat atqz clientes.
Muge nugas caret singulari numero. Item nugas nomen tertie de-
clinationis est in declinabile 7 oīs generis. vnde. Eade retro nugas: qā
nil p? res nisi nugas. **Mugoz** aris. verbū deponentale est iēē qz inutili-
ter. id est. sepe repetere. vel significat fallum dicere. pter intentōem fallē
di. 7 sic differēt nugarū 7 mētū. vnde. Tūc hō nugarū dū falsa loquens
fabulāt. S? tūc mentit. sibi discors cum repit.

i. assist i. isti opusculo i. conū i. spūs i. sanctis

Præfens huic operi sit gratia pneumatis almi
alectādy i. fortificet. i. agar i. pficere i. pficū i. efficiat

De iuuēt et faciat cōplere qd vtile fiat

Præfens huic dicit qz grā sancti spūs pns sit huic opi meo. 7 iuuēt
7 faciat me cōplere ita qz vtile fiat omib? clericulis. **In** omni exordio
cuiuscūqz opis debem? inuocare grām spūs sancti. An? merita. Qmib?
in factis pagēdis siue pactis. Debet pponi de? hūane rōni. Cui? causa ē
qz sine auxilio diuino nullū opus pfici potest etiaz minime cogitatōnes
fm? Paulū. Item dī in speculo grāmāricæ sic. Te pcor omni potēs. vt me
tua grā gratū Ad hūc ducat nauigantē p mare latū. Hinc scribēdā rā
doctrinaz variāz. Et possint clero q scribo valere nouello. Item quidā
dicit sic. Absqz deo facta sua q disponere curat. Qui? amor vere nō mul-
to tpe durat. **Præfens** est equiuocū. vñ. Pns nō absens. fauozabilis
atqz benign? Item nota qz pns etiā idem est qz pñans vel supersedens.

Jam

Legō

Puer

Muge

Mugoz

Præfens

Prefatio

Et dicitur aucto psum pes pect. q. idē est q. ante esse vel p stare vel sup sedere.
Alio mō pns dicitur illud qd actualiter sensu apprehēdit: et tūc dicitur pns a p et sensus. quasi p sensib? An versus. Non solū psum pns absūm facit absens.
Hinc absentia sit. pns p sentia gignit. S; sensus cū p simul ab. pns dat et absens. Item ab hoc verbo sum pla formant cōposita. s. solū tria d' illis habēt pncipia. An versus. A sum cōposita pter tria nō retinent ens S; tū inde potens pns tollat et absens. ¶ Gratia. id est. donum vel laus. Et differūt grates et grā. An versus. Grā sit xpo. grates referam? amico. s. ista differentia non seruat in cōi vsu. Juxta illud. Quū p reliq sepe tamē videro ¶ Pneuma atis. id ē. spūsanct? et differt a neuma An versus. Spūs est pneuma. cantus modulatio neuma. Est sine p pme. sed cum p sit tibi terne. S; Jobēs de garlandia reprobat hęc metra et ponit alia correctioza scz ista. Neuma nihil cum p signat s. clericus omnis hoc sine p scribat. peccat q p sibi donat. Et vult q neuma atis. idem est q spūsanct?. s. neuma neume idē est q modulatio. S; vsus et sacra scptura dicit pneuma p spūsancto. Item Augustino dicit etiā q nūq neuma debet scribi cum p. et q sit indifferent pme vel tercie declinatōis. et q semp significat modulatiōem cantus. ¶ Almus. id est. sanct?. Unde differūt alqualiter almus. sacer. et sanct?. An versus. Ad corpus sanct? ad mentem pertinet almus. Vir sacer est ille. qui sacra solet celebrare ¶ Iuuat. est hic verbū psonale. Et dicitur iuuat iuuare. id est. auxiliari. Potest etiā capi impersonaliter. et sic idem est q delectat. An versus. Si iuuat actiuum fuerit. tunc auxiliatur Impersonale si sit delectat vbiq

Gratias
Grates

Pneuma
Neuma

Almus

Iuuat

i. nouelli i. pmit? i. nō valeant i. intelligere i. pfecte
Si pueri primo nequeant attendere plene
i. lector i. consideret i. mgti i. officio i. ptiens
Hic tū attendat qui doctoris vice fungens est
p et i. exponēs i. clericul i. maternaloquela i. manifestabit
Atq; legens pueris laica lingua referabit
i. nouellis id est. tota doctrina. i. manifesta i. patefiet.
Et pueris etiā pars maxima plana patebit
¶ Si pueri ¶ Dicit si clericuli nō valeāt pmitus attendere plene scilz
scpta mea. tūc fungēs vice doctoris attendat scz etudine iuuenū: quia
tūc legēs referabit pueris laica lingua. et sic pueris paruulis maior ps
patebit manifesta. ¶ Arguit. quilibet doctor debet se pformare capaci
tati discipuloꝝ. s. male alexander scribit illa que iuuenes nō possunt i
telligere. ¶ Solutio. licet pfecte nō intelligūt: tū aliqd et imperfecte ad
discunt vt qd vocabula significant per reuonicum eis ppositum

Arguitur